

SAMOU PRAVA

—
Leto I. — 1918.

Štev. 6.

Hranilnica kmečkih občin v Ljubljani

v hiši Zadružne zveze, Dunajska cesta 32
(nasproti „Bavarskemu dvoru“ u bližini mitnice).

Hranilne
vloge obre-
stuje po

4⁰/₀

brez
odbitka.

Vložne knjižice drugih denarnih zavodov sprejema kot gotov denar. — Posojila na zemljišča daje po 4³/₄% in 5%. — Daje posojila na amortizacijo na vsak poljuben načrt, dalje na menice in vrednostne papirje.

Uradne ure vsak delavnik od 8.-12. dopoldne.

Za varnost vložnega denarja jamči 21 kmečkih občin z vsem premoženjem in davčno močjo. Vsaka špekulacija z vloženim denarjem je po pravilih odobrenih od c. kr. deželne vlade izključena, zato je denar v hranilnici popolnoma varno naložen in se ni bati nobene izgube.

Hranilne
vloge obre-
stuje po

4⁰/₀

brez
odbitka.

RAZŠIRJAJTE

„SAMOUPRAVO“!

Celoletna naročnina znaša 6 kron, polletna pa 3 krome.

: List izhaja enkrat na mesec na dvanajstih straneh. :

SAMOUUPRAVA

Uradno glasilo deželnega odbora vojvodine Kranjske.

Izdajatelj in lastnik: Deželni odbor kranjski.

Izhaja vsakega 15. dne meseca, ter stane
celoletno 6 kron, polletno pa 3 krone.

Dopise je pošiljati uredništvu „Samouprave“ v Ljubljani. — Rokopisi se ne vračajo.

Odgovorni urednik:

Dr. Vladislav Pegan.

Posamezna številka 60 vinarjev.

Naročnino in oglase sprejema upravništvo
„Samouprave“ v Ljubljani.

Cena oglasom v „Samoupravi“:
 $\frac{1}{2}$ str. 160 K, $\frac{1}{4}$ str. 80 K, $\frac{1}{8}$ str. 50 K
za celo leto.

O poljskem varstvu in o vzdrževanju ograj.

Skrb za varstvo polja spada po § 28. obč. reda kranjskega v domače občinsko področje. Županstvo zadene v tem pogledu važna naloga, ki je zlasti pomembna vsled tega, ker je dana županu v tej stvari ne samo kazenska pravica, marveč tudi pravica določiti do gotove meje odškodnino za povzročeno škodo na polju. Namen pričujoče razprave je pojasniti veljavne zakone (razen lovskega zakona), ki se nanašajo na varstvo polja vobče. Najvažnejši med njimi je zakon „o obrambi poljščine“ z dne 17. januarja 1875, dež. zak. št. 8, iz katerega hočemo v naslednjem podati najvažnejša določila.

A. Zakon o obrambi poljščine.

1. O poljščini in o poljskih poškodbah (okvarbah).

Po smislu § 1. navedenega zakona se štejejo k poljščini vse reči, ki so v zvezi s poljedelstvom v najširšem zmislu, in sicer toliko časa, dokler se te reči nahajajo zunaj na polju. K poljščini se prištevajo razen zemljišč predvsem vsakovrstni nasadi, sadno drevje, potem kozolci, plotovi, poljski vodnjaki, poljska pota, nadalje vsi še ne pospravljeni pridelki in setve, seno, slama, nadalje vse na polju puščeno kmetijsko orodje, živina, gnoj i. t. d.

Vse te stvari so pod varstvom zakona ter se vsako poškodovanje le-teh kakor tudi vsak prestopok posebnih, v varstvo poljščine izdanih prepovedi, v kolikor ne spada pod občni kazenski ali kak drug posebni zakon, kaznuje kot poljska poškodba (okvarba). — V vrsto poljskih poškodb po smislu zakona o poljskem varstvu ne spadajo torej tatvine ali hudobne poškodbe

tuje lastnine, nadalje tudi ne lovske škode, povzročene po lovskih upravičencih, lovskih gostih, lovskih čuvajih ali po lovskih psih, kakor tudi ne škode po divjačini.

V naslednjem podajamo nekaj slučajev poljskih poškodb, odnosno prepovedi, kakor jih navaja § 3. zakona o poljskem varstvu.

Prepovedano je zlasti:

- a) brez pravice hoditi, ležati, jezdariti in voziti po vrtovih sploh, tudi po obdelanih ali že za setev pripravljenih njivah, nadalje po travnikih, kadar raste trava, naposled po vsakem zemljišču, ako ograje ali prepovedne deske kažejo, da je zaprto;
- b) brez pravice hoditi po potih, ki so prepovedana ali zaprta;
- c) brez pravice odstranjevati ograje, jih odpirati, ter odstranjevati in kaziti prepovedne table;
- d) samolastno začenjati steze na polju;
- e) samolastno razoravati, razkopavati poljska pota, steze ali mejne obronke njivam, izkopavati ali prestavljati mejnike, ter tujo zemljo prioravati;
- f) brez pravice odlamljati ali odrezovati debla, veje, mladike, smukati listje ter izdirati kole;
- g) brez pravice odrezavati žitno klasje in stročje, kositi, žeti ali muliti travo ob potih ali po mejnih obronkih na polju;
- h) brez pravice izkopavati gnojila po vrtilih, njivah, travnikih in pašnikih, kopati prst, pesek, prod ter tudi listje grabiti na tuji zemlji;
- i) brez pravice odkladati kamenje, črepinje in nesnago na tuji zemlji ali na poti;

- k) brez pravice rabiti tuje senice, kozolce, poljske kočje ali na polju ostavljeno orodje;
- l) zovoljno prevračati ali raztresati tujo prst na kupih ali gnoj v gomilah, žito v kopah, nastilj v skladih, seno, slamo ali pridelke v kopah ter kvariti na polju stoječe priprave za sušenje klaje ali pridelkov;
- m) samolastno požigati močvirje, ki ima šoto v sebi.

2. Glede pašne živine in paše

so v zakonu o poljskem varstvu podrobna določila, od katerih naj navedem najvažnejša:

Zunaj zaprtih ali drugače ograjenih prostorov se ne sme pustiti nobeno živinče brez varstva. Pri posebnih krajevnih razmerah sme izjeme od tega pravila dovoliti občinski odbor.

Zunaj zaprtih prostorov se sme živina pasti samo pod nadzorstvom pripravnega pastirja. Na zelo majhnih pašnikih, kjer se je bati, da bi živina mogla napraviti škodo na tujem polju, se mora živina voditi na povodcu (paša na povodcu).

Na zemljiščih, ki niso od vseh strani tako ograjena, da ne more živina iz njih stopiti, je po noči prepovedana vsaka paša, tudi na povodcu. Izjeme sme dovoliti občinski odbor.

Na pašo kakor tudi s paše se sme živina goniti le po dnevi.

Če pota na pašo niso nič ali le nezadostno ograjena, tako da bi živina utegnila uiti s pota in napraviti na sosednih poljih škodo, ima občinski odbor pravico ukazati, da ne sme živina po tistih potih drugače hoditi na pašo kakor samo privezana k drugim živinčetom, ali pa če jo peljejo na povodcih.

3. Kazenska določila.

Za poljske okvarbe (poškodbe) je določena kazen od 2 do 80 K globe ali 6 ur do 8 dni zopora, vendar pa se prestopki zoper pašne predpise kaznujejo milejše. Tako na pr. je določena od konja ali osla globa po 2 K, od vsake govedu po 1 K, od prašiča ali koze po 60 vinarjev, od ovce po 40 v, od gosi po 20 v in od druge kuretine po 10 v. Ta kazen se mora podvojiti, če je bila živina na tuji svet nalašč nagnana, ali če se je pasla po noči. Ravno tako se globa podvoji, če se prestopki zgodijo na obdelanih njivah in vrtovih, vinogradih ali na mokrih travnikih. Podrobnejša določila so v §§ 13—16. zakona o obrambi poljščine.

4. Poljski čuvaji.

Občine naj povsod, kjer se izkaže potreba, nastavijo zanesljive osebe za poljske čuvaje (poljake). Stroški za poljske čuvaje zadenejo tiste posestnike,

katerih zemljišča so čuvaju izročena v varstvo, in sicer po velikosti dotičnih zemljišč. Postavljenega poljskega čuvaja mora politična oblast potrditi in zapriseči. Posamezni gospodarji ali tudi več gospodarjev skupaj, ki imajo vsaj 50 hektarov k poljščini spadajočih skupaj ležečih zemljišč, smejo nastaviti lastnega čuvaja.

Zakon z dne 16. junija 1872, drž. zak. št. 84, ima glede značaja poljskih čuvajev naslednje določbe:

Poljski čuvaji, ki jih je c. kr. okr. glavarstvo potrdilo in zapriseglo, uživajo v izvrševanju svoje službe, če nosijo na sebi uradno znamenje, pravico javne straže. Službeno znamenje poljskih čuvajev je podolgasto okrogel ščit s kranjskim orlom. (Glej ukaz c. kr. dež. predsedstva na Kranjskem z dne 2. XII. 1887, št. 11430). Aretirati sme kakega človeka le, če ga je zasačil pri kaznjivem dejanju in 1) če mu je neznan ali če dotičnik v občini nima stalnega bivališča, 2) če se mu s silo ustavlja, 3) če je napravil precej veliko škodo na polju. Aretirano osebo ali njej odvzeto stvar mora čuvaj takoj izročiti županu. Ako je treba kako aretirano osebo radi kakega posebnega kaznjivega dejanja izročiti kazenskemu sodišču, se mora to na vsak način zgoditi tekom 48 ur od aretacije sem; delj časa ne sme torej župan nobenega imeti zaprtega. Izpovedbe zapriseženih poljskih čuvajev v službenih zadevah imajo dokazilno moč.

V slučaju, da se poljska poškodba izvrši po kaki živini, sme čuvaj, ako tega ni storil že oškodovanec sam, živino zarubiti. Oddati jo mora županu. Ravno tako sme čuvaj tistemu, ki je zasačen pri prestopku, odvzeti stvari, izvirajoče od poljske poškodbe.

5. Postopanje v zadevah poljskih poškodb.

Poklicam, da postopa v zadevah poljskih poškodb t. j. za izvedbo preiskave in izrek kazni, je v prvi stopnji župan tiste občine, v kateri se je kaznjivo dejanje izvršilo. To kazensko pravico izvršuje v prenešenem delokrogu župan z dvema občinskima svetovalcema vred. V slučaju, da je v kaki poljsko poškodbo zapleten župan sam ali drugi občinski organi, pristoji pravica kaznovanja c. kr. okrajnemu glavarstvu.

Kazensko postopanje se prične na zahtevo oškodovanega ali na ovadbo zapriseženega poljskega čuvaja.

Ako je čuvaj živino, ki je storila na polju večjo škodo, zarubil in izročil županu, mora le-ta škodo takoj naznaniti gospodarju živine, če je znan, kakor tudi oškodovanemu posestniku. Tega mora tudi pozvati, da naj svojo eventualno zahtevo po povračilu škode tekom 8 dni od izvršene rubežni dalje prijavi, sicer bi bilo zarubljeno živino dati njenemu lastniku nazaj. Če oškodovani v določenem roku svojo zahtevo po odškodnini prijavi, mora župan poskusiti, če bi ne

bilo mogoče, da se oškodovani in lastnik zarubljene živine glede odškodnine mirnim potom pobotata. Ako ne pride do poravnave in je oškodovani že vložil tožbo za odškodnino pri sodišču, tedaj je župan dolžan v varnost odškodnine določiti znesek, proti kateremu se zarubljeno živinčce še pred koncem pravde vrne lastniku.

Župan mora vselej, kadar se mu naznani kaka poljska poškodba, brez odloga ugotoviti dejanski položaj, zaslišati priče in, če se oškodovana in obdolžena oseba glede odškodnine ne sporazumete, takoj dati preceniti storjeno škodo.

Za cenitev poljskih poškodb so v prvi vrsti poklicani zapriseženi poljski čuvaji. Ako po mnenju čuvaja storjena škoda presega znesek 10 K, jo mora dati župan ceniti zapriseženemu sodnemu cenilcu in, če takega cenilca ni, treba zaprositi zanj pri c. kr. okr. glavarstvu.

Obenem z denarno kaznijo (globo) naj župan tudi določi odškodnino, ki jo ima krivec plačati oškodovani osebi. Od župana določena odškodnina sme znašati največ 30 K. Ako se zdi krivcu, da se mu je naložila previsoka kazen in odškodnina, se sme pritožiti na c. kr. okr. glavarstvo, in sicer tekom 8 dni po prejemu kazenskega naloga (§ 42).

V slučaju, da se je storjena škoda cenila na več kot 30 K, krivec pa s to cenitvijo ni zadovoljen, sme župan v kazenski razsodbi krivcu naložiti odškodnino le do zneska 30 K, glede višje odškodnine pa tožnika napotiti na civilno pravdo pri sodišču (§ 39). Ako so poljsko škodo storili otroci ali pastirji vsled pomanjkljivega naročila, zadene kazen tudi gospodarja ne glede na to, ali so bile imenovane osebe kaznovane ali ne. V kazenski razsodbi se lahko krivcu tudi naloži povračilo stroškov kazenskega postopanja tako n. pr. pri rubežu, pri cenitvi i. t. d.

Naložene globe se stekajo v ubožno blagajno tiste občine, v kateri se je zgodila poljska poškodba. Ako bi se globa ne dala izterjati, se kazen spremeni v zapor ali v delovne dni v občekoristne namene. Preiskava in kazen za poljsko okvarbo zastara, če se tekom 3 mesecev proti storilcu ni začela preiskava. Zastarani odškodninski zahtevki se pa morejo uveljaviti sodnim potom.

B. Zakon v varstvo ptičev, koristnih poljedelstvu (z dne 20. julija 1910, dež. zak. št. 27).

Na kratko navajamo glavna določila: Loviti in pokončevati v naravi živeče ptice, prodajati in kupovati žive ali mrtve, dalje odstranjevati in razdirati gnezda, pobijati mladiče in jajca vseh v naravi živečih ptic, je vsak čas prepovedano. Izvzeti od te prepovedi so sokoli, uharice, orli, skobci, kragulji, kanje, vrabci, šoje, srake, kavke, vrane, srakoperji in druge ptice, ki

so našteje v dodatku. Navedene škodljive ptice je dovoljeno vsak čas loviti in pokončevati kakor to določajo ribarsko-lovskopolijski predpisi. Okrajno glavarstvo sme vinogradnikom, lastnikom vrtov, drevesnic, dalje lastnikom obsejanih polj podeliti pravico, da smejo v določeni dobi streljati take ptice, ki se v jatah zletavajo in ondi škodo delajo. Ljudski učitelji so dolžni poučevati mladino v tem oziru. Prestopke tega zakona kaznujejo okrajna glavarstva z globo do 20 K, ki se stekajo v ubožni zaklad tiste občine, kjer se je storil prestop. Pritožbe proti odredbam okr. glavarstva gredo na c. kr. deželno vlado. Ta zakon morajo županstva vsako leto v mesecu decembru razglasiti.

C. Zakon v varstvo zemljiških pridelkov proti škodli gosenic in drugih škodljivih mrčesov

(z dne 17. junija 1870, dež. zak. št. 21).

Po tem zakonu morajo gospodarji svoje drevje in vrtove očistiti gosenic, žuželk in drugih mrčesov najkasneje do konca marca vsakega leta ter marljivo zatirati hrošče. Kazensko pravico ima tudi v tem pogledu župan.

Č. Zakon o zatiranju predenice in družega plevela

(z dne 11. februarja 1883, dež. zak. št. 10).

Po tem zakonu se mora predenica — tudi hudičevi lasje imenovana — zatirati po njivah, travnikih, pašnikih i. t. d. Glede zatiranja predenice je izšel poseben ukaz c. kr. deželnega predsedstva na Kranjskem z dne 29. aprila 1883 št. 480/pr. s podrobnimi navodili.

D. Zakon o vzdrževanju ograj

(z dne 3. julija 1912, dež. zak. št. 45).

Po tem zakonu se morajo, če je to za varstvo kulturnih zemljišč t. j. njiv, travnikov, gozdov potrebno, pri pašnikih napraviti ograje oziroma obstoječe ograje vzdrževati.

1. Kdo mora ograje vzdrževati?

Take ograje morajo vzdrževati tisti, ki so jih po dosedanji navadi v občini dejansko vzdrževali, ali katerim se da vsaj dokazati, da so jih prej vzdrževali, če tudi bi bila sedaj ograja iz katerega si bodi vzroka opuščena. Ako je ograje dosedaj navadno vzdrževala občina sama, ali podobčina, ali vas, soseska, ali pa posamezni posestniki, tedaj jih morajo tudi za naprej.

Pri pašnikih, ki so se na novo napravili po veljavnosti gorenjega zakona, torej od 15. avgusta 1912 nadalje, morajo ograje oskrbeti in vzdrževati lastniki teh pašnikov.

Ako ima kdo posebno zasebnopravno obveznost za vzdrževanje takih ograj, na pr. po kaki pogodbi,

sodnem izreku, ali po kaki poslednji volji, tedaj ostane seveda tudi znanprej v to obvezan (§ 1.)

2. Poklicani organi in postopanje.

Skrbeti za to, da se ograje redno vzdržujejo, mora župan. Ako so kulturna zemljišča vsled zemarjenja ali nevdzdrževanja ograj ogrožena, mora župan pozvati zavezanca, da popravi ograjo v primernem roku. Ako se temu pozivu ne zadosti, naj občina in sicer na stroške zavezanca popravo izvrši. Glede prisilne izvršitve in glede prisilnega izterjanja stroškov veljajo določila § 84. občinskega reda.

Ako zadene dolžnost vzdrževanja takih ograj občino, podobčino, vas, sosesko ali agrarsko skupino, se razdele dotični stroški med zavezance razmerno po zmislu občinskega reda (§ 1. zakona).

Kdo je v posameznih slučajih dolžan vzdrževati oziroma napravljati ograje in kako se porazdele stroški za ograje, ki jih je napravila občina ali sploh več posestnikov skupaj, o tem razsoja občinski odbor.

O pritožbah proti takim sklepom občinskih odborov razsoja deželni odbor.

V nekaterih občinah je navada, da občinski odbor oziroma če se je nadzorstvo glede vzdrževanja

ograj s posebnim sklepom prepustilo gospodarskemu odboru, da ta vsako leto na spomlad sklene in razglasi, do kedaj morajo biti vse ograje v dotični občini (podobčini) popravljene. Kdor bi se temu pozivu v določenem času ne odzval, tega treba še enkrat pisмено opozoriti, da ima v gotovem času na pr. v 14 dneh svojo ograjo popraviti, ker bi se sicer delo izvršilo na njegove stroške. Po preteku tega opomina sme župan odnosno načelnik gospodarskega odbora dati dotično delo izvršiti in stroške od zamudnika izterjati. (Primerjaj članek „Izterjevanje“ v št. 1. in 2. Občinske Uprave letnika 1916.)

Kedaj občinski odbor ne razsoja glede vzdrževanja ograj?

Glede dolžnosti vzdrževanja ograj in glede porazdelitve tozadevnih stroškov ne razsoja občinski odbor, kadar je glede imovine občin, podobčin, vasi, sosesk ali agrarskih skupin uvedeno razdelilno ali regulacijsko postopanje po zakonu z dne 26. oktobra 1887, dež. zak. št. 2. iz l. 1888. V takih slučajih razsoja glede vzdrževanja ograj agrarno oblastvo, in sicer ima razsojati lokalni komisar v prvi in deželna komisija v drugi in zadnji instanci. (§ 4. zakona o vzdrževanju ograj.)

Določila zaradi letošnje oddaje sena in slame.

1. Zasega sena in slame.

Z ministrsko naredbo urada za ljudsko prehrano z dne 3. junija 1918, drž. zak. št. 192, je zaseženo vse seno in slama letine 1918. Zaseženo seno in slama se sme oddajati le podružnici poslovalnice za suho krmo v Ljubljani proti določeni prevzemni ceni. Brez dovoljenja se ne sme prodati nobeno seno in nobena slama. Potrebni kmetovalcem v občini sami se sme dnevno oddati največ 5 q in le z dovoljenjem županstva. Strankam izven občine se sme prodati kvečjem 20 q in sicer le z dovoljenjem, ki ga daje potom županstva podružnica poslovalnice za suho krmo.

2. Naloga poslovalnice za suho krmo.

Poslovalnica za suho krmo ima preskrbovati seno in slamo za vojaštvo in civilno porabo. Ta urad mora predpisano množino sena in slame dobiti in mora ž njo redno zalagati vojaštvo in preskrbovati tudi državne konjerejske zavode, poštno voznike, industrijske obrate i. t. d., v kolikor se taka podjetja sama ne morejo preskrbovati z lastnim pridelkom. Podružnica poslovalnice za suho krmo mora prevzeti vse za oddajo razpoložno in za deželno dajatev pred-

pisano seno in slamo, ki je zato porabna. Pri svojem poslovanju se poslužuje komisijonarjev.

3. Dolžnosti županstev.

Brez vednosti županstva se v občini ne sme nič suhe krme prodati, ne kupiti. Župan mora skrbeti, da se za deželno dajatev predpisana množina sena in slame odda in pripelje ob določenem času na prevzemno mesto. On mora oddajo po vaseh odrediti in skrbeti, da se tozadevni ukazi redno in točno izvršujejo. On mora, če treba, tudi skrbeti, da se dobe potrebne moči in vozovi za nakladanje in vožnjo suhe krme na prevzemna mesta. Če treba, mora občane prisiliti, da pomagajo pri tem delu proti plačilu.

4. Dolžnosti posestnika.

Posestnik ne sme oddajati zaseženega sena in slame, razen če ima za to potrebno dovoljenje, in sicer za oddajo v občini od strani županstva in za množino do 5 q, za oddajo izven občine in do največ 20 q pa od strani podružnice poslovalnice za suho krmo. Za deželno dajatev predpisano množino sena in slame pa mora oddati in jo mora do tega časa imeti dobro spravljeno in zavarovano pred vsako poškodbo. Seno

in slama se sme oddajati le suho, zdravo, ne blatno, zatohlo ali drugače pokvarjeno. Seno in slama se sme zaraditega le v suhem vremenu nakladati, voziti in oddajati na prevzemno mesto. Prodaja sena v košnji je po novi naredbi dovoljena, toda posestnik travnika mora naznaniti oddano košnjo c. kr. okrajnemu glavarstvu in mora navesti ime kupca (najemnika) in množino pridelanega sena. Kupec (najemnik travnika) mora dobiti za prevoz sena potom dotičnega županstva prevozno dovoljenje, ki ga izda poslovalnica za suho krmo pri c. kr. uradu za ljudsko prehrano, podružnica za Kranjsko v Ljubljani. Opozarjamo na to naša županstva, posestnike travnikov, ki so oddali svoje travnike v najem ali so prodali samo košnjo in kupce takih košenj oziroma najemnike travnikov. Brez prevoznega dovoljenja se ne sme kupljeno seno prepeljati, ker bi se sicer lahko zaseglo in odvzelo.

5. Oddaja sena in slame.

Seno in slamo je oddajati na prevzemnem mestu in v teku določenega časa. Ker mora biti seno in slama suha, se sme nakladati, voziti, oddajati in prevzemati le v suhem vremenu. Vlažno, zmočeno in mokro seno in taka slama se ne prevzame na noben način. Zaraditega je porabiti v času, predpisanem za oddajo, le ugodne dneve za nakladanje in vožnjo. Po kateri vrsti in v katerem času imajo oddati posamezne občine svoje seno in slamo na prevzemnih mestih, to določuje komisijonar dogovorno z županstvom.

6. Prevzemne cene.

Seno in slama se morata pri prevzemu stehitati in presoditi glede kakovosti in vrednosti. Za dobro seno in slamo je plačati sledeče cene, in sicer: za 100 kg sena (detelje i. t. d.) K 25.—, za 100 kg

škopne slame K 14.—, za 100 kg navadne druge slame K 12.—. Če je seno ali slama iz enega ali drugega vzroka manj vredna, ga je primerno plačati. Kdor pripelje seno in slamo pravilno v bale stisnjeno in z žico prevezano, dobi od vsakih 100 kg teže po K 3·20. Razen tega dobi posestnik, oziroma dobavitelj še odškodnino za dovoz, ki znaša pri daljavi do 5 km K 1.— in za vsak km dalje po 25 vin. za 100 kg.

7. Naloga komisijonarja.

Komisijonar mora pripeljano seno in slamo prevzeti in plačati po določenih prevzemnih cenah. Prevzem in plačilo se mora od obeh strani potrditi na prevzemnih listih. Komisijonar mora skrbeti za stiskanje prevzetega sena in slame, kakor tudi za potrebno žico, plahte in vrvi, ki so potrebne za odpošiljanje blaga. Seno in slamo mora skrbno spraviti v pripravljena skladišča na prevzemnem mestu, da ne trpi nobene škode. Spravljene zaloge je zavarovati proti ognju. Podrobna navodila so v posebni pogodbi.

8. Prisilna oddaja sena in slame.

Če se posestnik brani oddati predpisano množino sena in slame, ali če ni oseba ozir. bivališče zavezanca znano, ima okrajno politično oblastvo pravico izvesti oddajo sena in slame prisilnim putem. V tem slučaju se od prevzemne cene odbije 20% in se skupiček izroči v potrebnem slučaju pristojnemu sodišču.

9. Kazenska določila.

Prestopki gori navedene ministrske naredbe se kaznujejo od strani okrajnega političnega oblastva z denarno kaznijo do K 20.000.— ali pa z zaporom do 6 mesecev, katere kazni se lahko tudi skupno odmerijo. Če se prestopek dogodi v obratu kake obrti, se more odvzeti pravica za nadaljno izvrševanje dotične obrti.

Vprašanja in odgovori.

16. Županstvo občine V. P.

Vprašanje:

Naš okraj je imel leta 1917 nepretrgoma različne vojaške nastanitve trenskih oddelkov, maršformacij, rezervnih bolnic itd. Vojaštvo je ponekod delalo brez potrebe veliko škode tako na travnikih, poljih, gozdovih kakor tudi na kozolcih, pri gospodarskih poslopih itd. Pritožbe na vojaške poveljnike so ostale brezuspešne; poveljniki so k večjem odgovorili, da je vojska, da se takim in enakim poškodbam ne more odpomoči in da se naj ljudstvo samo potrudi in vojake, ki delajo škodo, prime.

Oškodovanci so večinoma majhni posestniki, večkrat le kočarji, ki jih povzročena škoda občutno zadene.

Prosimo pojasnila, kaj je ukreniti, da dobijo oškodovanci primerno odškodnino za vso po vojaštvu povzročeno škodo?

Odgovor:

Da bi se pravočasno dobila odškodnina za škodo, povzročeno po trenskih oddelkih, maršformacijah itd., bi se moralo od prvega početka pravilno postopati. Županstvo bi moralo vsako posamezno škodo ob navedbi vojaške formacije takoj naznaniti okrajnemu glavarstvu z naprosbo, da da škodo ceniti po komisiji

(obstoječi iz zastopnika okrajnega političnega oblastva kot predsednika, vojaškega zastopnika in zastopnika finančnega oblastva, h kateri se more pritegniti tudi izvedenec, § 19. zakona o vojnih dajatvah in opravah z dne 26. decembra 1912, drž. zak. št. 236, in tozadevni izvršitveni ukaz k §§ 12, 19 in 20 navedenega zakona) in potem zahteva povračilo tako ugotovljene škode.

Da pa pridejo oškodovanci kljub tej zamudi čimprej do povračila škode, naj zdaj županstvo takoj prijavi c. kr. okrajnemu glavarstvu škodo vsakega posameznika posebej ob navedbi kakovosti in obsega škode, ploskve poškodovane parcele in — če le mogoče — tudi imena dotične formacije in njenega poveljnika, s prošnjo, da razpiše komisijo, ki škode v večini slučajev najbrže ne bo mogla več ugotoviti na lastne oči, pač pa z zaslišanjem verodostojnih prič. Ako se namreč oškodovanec zadovolji s cenitvijo škode, ki jo izvrši komisija, more okrajno glavarstvo poslati poverjen prepis cenilnega zapisnika c. in kr. vojaškemu poveljstvu v Gradcu s predlogom, da odškodnino plača. V zmislu ukaza c. in kr. vojnega ministrstva z dne 2. oktobra 1917, odd. VIII, št. 22.251, se morajo komisijonelo določene odškodnine lastnikom izplačati.

Ako se pa oškodovanec ne zadovolji s komisijsko cenitvijo, mu je na voljo dano, da priglasi svoje zahteve v zmislu § 33. zakona o vojnih dajatvah. Škoda se sme naznaniti samo s tiskovinami, predpisanimi od c. kr. ministrstva za deželno brambo, potom županstva c. kr. okrajni komisiji (pri okrajnem glavarstvu), ki odloči v stvari dogovorno s stranko ali pa predloži spise deželni komisiji (pri c. kr. deželni vladi), ta pa ministrski komisiji, ki odloči končno o vzroku in višini zahtevka.

Predpisane tiskovine se dobe pri okrajnih glavarstvih.

17.) J. E. iz Č.

Vprašanje:

Svojcem, ki imajo svoje vzdrževalce v sovražnih državah, določa zakon podporo. Prosim pojasnila in odgovora na sledeči dve vprašanji:

1. Jeli dotičnik, ki ima svojce v sovražni državi n. pr. v Ameriki itd., od katerih je bil pred vojno podpiran, upravičen dobivati državno podporo v zmislu zakona od tistega dne, ko je postal ta zakon pravomočen, ali od tistega dne, katerega odloči po svoji volji pristojna oblast. C. kr. okr. glavarstvo v K. je izplačalo tozadevne prispevke še le z začetkom meseca decembra 1917?

2. Ima li ta zakon glede priznanega izplačevanja v visokosti prispevkov isto moč in veljavo, kakor naknadni državni zakon iz l. 1917 glede splošne vojne državne podpore?

Odgovor:

Podpora rodbinam, kojih redniki se zadržujejo v sovražnem inozemstvu, ter rodbinam ladijskega moštva trgovinske mornarice, kateremu ni bilo več mogoče vrniti se iz nevtralnih dežel, urejuje pri nas zakon z dne 17. avgusta 1917, drž. zak. št. 376. Ta zakon je stopil v veljavo z dnem razglasitve, t. j. dne 14. septembra 1917. Rodbinam, kojih redniki so bili zadržani v sovražnem inozemstvu, se je tedaj morala nakazati od tega dne dalje državna podpora. Sovražno inozemstvo je bilo za nas ob času razglasitve zakona: Anglija, Francoska, Ruska, Japonska, Italija, Portugalska, Srbija itd. Med sovražno inozemstvo pa tedaj še ni spadala Severna Amerika, ker nam ta do takrat še ni napovedala vojne. Amerika je stopila med sovražno inozemstvo z napovedjo vojne, t. j. v prvih dneh decembra 1917. C. kr. okr. glavarstvo v K. je tedaj postopalo popolnoma v zmislu zakona, če je svojcem v Ameriki pridržanih rednikov nakazalo tozadevno državno podporo z začetkom decembra lanskega leta.

Glede višine določa zakon v § 1., da je tista jednaka višini vsakočasnega prispevka za preživljenje svojcev tistih, ki so se privzeli na aktivno službovanje v oboroženi moči. Višino državnega prispevka svojcem vpoklicanih določa zakon z dne 27. julija 1917, drž. zak. št. 313, ki je v tem oziru tedaj veljaven tudi za višino podpore svojcem, ki imajo rednike v Ameriki.

18.) Gospod F. T. v Šm.

Vprašanje:

Prosim, kateri predpisi določajo, kako je postopati pri polaganju občinskih letnih računov?

Odgovor:

Tozadevna določila obsega § 66. občinskega reda, ki pravi, da ima župan najpozneje v dveh mesecih, ko se leto izteče, predložiti občinskemu odboru račun dohodkov in stroškov vse občine in njenih naprav, da ga tisti pregleda in reši. Letni računi pa morajo vsaj 14 dni prej, predno jih vzame odbor v pretres, biti javno razpoloženi pri županu, da jih občani lahko pregledajo in kar bi kdo o njih opomnil, to se ima pri pretresanju vzeti v premislek.

Opozarja se, da je treba razpoložitev občinskih računov občanom na vpogled, na običajni način javno razglasiti. Na zahtevo občanov se morajo letnim računom priložiti tudi podrobni izkazi tako n. pr. tudi pobotnice.

Deželni odbor ima pravico po smislu § 92. občinskega reda zamudne župane prisiliti k polaganju računov. Pripominja se, da se morajo po § 66. obč. reda vsakemu občanu, ako to zahteva, izročiti ob njegovih stroških prepisi letnih računov.

Iz deželnega odbora.

VIII. vojno posojilo in deželni odbor. Deželni odbor je za deželo Kranjsko podpisal 500.000 K VIII. vojnega posojila. Županstvom je pa poslal tozadevno sledečo okrožnico z dne 31. maja 1918, št. 6316: „Razpisano je osmo vojno posojilo! Avstrija želi miru in je ponovno ponudila sovražnikom roko za spravo. Toda Italija, Francija in Anglija dozdej trdovratno odklanjajo spravo in še vedno upajo na „zmago“, ki pa nikdar ne pride, ker so osrednje sile na vseh bojiščih nepremagljive. Trdovratnost sovražnikov se bo omehčala, ko bodo znova videli, da nas premagati ne morejo. Že se v vseh sovražnih deželah pojavljajo mej ljudstvom močne mirovne struje in opravičena je nada, da pridejo kmalu na površje, v blagor celemu človeštvu. Osmo vojno posojilo bo imelo za posledico, da se čim preje doseže zaželeni mir. Kdor torej po svojih močeh podpisuje vojno posojilo, dela za mir. Kranjska dežela naj se izkaže po svojih močeh, pod vodstvom županstev. Županstva imajo dvojno nalogo: prvič izposlovati primeren podpis občine, drugič vplivati na občane, da vsak po svojih močeh stori svojo dolžnost. Kranjske občine so se pri prejšnjih vojnih posojilih sijajno izkazale in zato pričakuje deželni odbor, da bodo tudi pri 8. vojnem posojilu storile svojo patrijotično dolžnost. Osmo vojno posojilo bo izdano kot: I. davka prosto 5 $\frac{1}{2}$ %, amortizacijsko državno posojilo, v kosih po 50, 100, 200, 1000, 2000, 10.000 in 20.000 kron s kuponi, plačljivimi 1. marca in 1. septembra vsakega leta; II. davka proste 5 $\frac{1}{2}$ %, državne zakladnice, polletno odpovedljive od 1. septembra 1923 dalje, v kosih po 1000, 5000, 10.000 in 50.000 kron s kuponi plačljivimi 1. marca in 1. septembra vsakega leta. Podpisovanje se prične 28. maja 1918 in se zaključi v torek, dne 2. julija 1918 opoldne. „Kranjska deželna banka v Ljubljani“ je razposlala vsem občinam na Kranjskem vabilo za podpis 8. vojnega posojila in je v vabilu tudi obrazložila vse ugodnosti podpisa ter opozorila na vse podrobnosti in pogoje, pod katerimi se vojno posojilo podpiše. „Deželna banka v Ljubljani“ pojde občinam v vseh 8. vojno posojilo zadevajočih vprašanjih na roko in bo na željo občin preskrbela za nje tudi potrebno posojilo. Potemtakem občine sploh ne potrebujejo gotovih sredstev v ta namen, ker vse preskrbi „Deželna banka“. Županstvo naj se torej tako za podpis vojnega posojila kakor za nabavo tozadevno potrebnih sredstev obrne do „Kranjske deželne banke“ v Ljubljani. Kakor pri 7. vojnem posojilu je c. kr. finančno ministrstvo vsled dopisa z dne 26. maja 1918, št. 57.009, tudi sedaj odločilo, tistim občinam, ki si preskrbe sredstev za svojim finančnim razmeram primeren

podpis amortizacijskega državnega posojila 8. vojnega posojila, s porabo lombardnih kreditov, zagotoviti, da jim finančna uprava povrne izgube, ki bi utegnili nastati v času od 30. junija 1924 do 30. junija 1927, ako dohodek iz podpisanega amortizacijskega 8. vojnega posojila ne bo zadostoval v pokritje obresti, ki so potrebne za lombardna posojila, najeta za poplačilo podpisne cene amortizacijskega 8. vojnega posojila. Spričo tega zagotovila so občine za izdatno dobo zavarovane proti eventualnim izgubam iz razlike med lombardno obrestno mero avstro-ogrske banke in 5 $\frac{1}{2}$ %, obrestmi 8. vojnega posojila. Sklepe, ki jih bo občinski odbor storil glede 8. vojnega posojila, je nemudoma naznaniti deželnemu odboru“.

Obsodba veleizdajkega početja dr. Ante Trumbića. Deželni odbor je sklenil v svoji seji dne 19. junija t. l. sledečo resolucijo: „Deželni odbor kranjski, kot ustavni zastopnik dežele, zavrača z največjo ogorčenostjo nizki poizkus veleizdajalca dr. Ante Trumbića in njegovih sodrugov, zavajati prebivalstvo naše dežele v veleizdajstvo in odklanja zlasti nesramno podtikanje, kakor bi izdajalsko in vojsko podaljšujoče početje jugoslovanskih uskokov našlo kakoršnokoli podporo v poštenem, cesarju zvestem prebivalstvu Kranjske vojvodine. Prebivalstvo Kranjske dežele želi, da se čimpreje povrne mir in išče svojo srečno bodočnost slejkoprej edino pod žezlom prejasne habsburško-lorenske dinastije. S tistimi pa, ki so v najhujšem času zbežali iz domovine, da spletarijo s sovražniki našega cesarstva in podaljšujejo vojsko, noče Kranjska dežela nobene slika in se jih z ogorčenjem otresa kot največjih škodljivcev naroda.“ Resolucija se pošlje vsem občinskim zastopom Kranjske dežele. Župani se pozovejo, da takoj skličejo sejo, v kateri predložijo resolucijo v sklepanje in o tem sklepu poročajo tekom 14 dni deželnemu odboru.

Letna poročila na državnih srednjih šolah kranjskih. Deželni odbor je sklenil storiti pri pristojnih šolskih oblastih potrebne korake in uporabiti ves vpliv, da se na državnih srednjih šolah kranjskih, ki po razmerju učencev veljajo kot slovenske, izdajajo letna poročila v slovenskem jeziku.

Deželni glavar dr. Ivan Šusteršič je razposlal na vse občine v deželi sledečo okrožnico: — Tekom mojega mnogoletnega javnega delovanja imenovali so me številne občine svojim častnim občanom i. s., kakor so zatrjevali dotični sklepi občinskih odborov, „vsled pridobljenih zaslug“. Jaz te časti nisem nikdar iskal; občine so mi jo podelile iz lastnega nagiba in jaz sem, naprošen, to čast sprejel, kot izraz mejsebojnega zaupljivega razmerja.

— V zadnjem času pa se je pojavila neka nevredna agitacija, zasnovana na otročarijo, laž in obrekovanje, ki meri na to, naj se mi prostovoljno podeljeno častno občanstvo zopet vzame. Nekateri občinski zastopi so že podlegli tej nečedni in otročji gonji in so sklenili, črtati me iz imenika častnih občanov. Vsi ti sklepi so nezakoniti, ker nobena občina ni opravičena, pravomočno pridobljeno občanstvo svojevoljno komu odvzeti. Kljub temu nisem ničesar ukrenil zoper te sklepe, ker nisem polagal prav nobene važnosti na to, biti še nadalje član občine, koji zastop upošteva bolj dnevne hujskarije kot skoraj tridesetletno javno delovanje. S svojimi sklepi so dali dotični občinski zastopi spričevalo svoji nerazsodnosti. Nikakor pa ne preziram, da je bilo mnogo poštenih mož zapeljanih po okoliščinah, katerih na tem mestu nočem bliže razmotrivati, ki pa so najžalostnejša prikazen sedajnega časa mej našim narodom. Krivda leži v takem slučaju v posebnih razmerah, ne zadene pa poštenih mož, ki so postali njih žrtev. Za te može nimam neprijazne besede.

— Odločno pa moram v vseh okoliščinah varovati dostojanstvo deželnega glavarja. Deželni glavar je od Nj. Veličanstva cesarja postavljeni načelnik samostojne deželne uprave in stoji kot tak nad vsemi občinami dežele. Omenjeni občinski sklepi, ki so v stvari sami pravno neveljavni, vsebujejo neumestno demonstracijo zoper dostojanstvo deželnega glavarja. Tega pa ne morem in ne smem dopuščati.

— Da pa se izognem sredstev, ki bi za dela bolj nedolžne zapeljance nego resnične krivce, a da vendar naredimo konec otročji gonji, ki ni v čast naši deželi in našemu narodu; da rešim enkrat za vselej občinske zastope nevredne agitacije in, slednjič, ker nikakor nočem, da bi moje častno občanstvo dalo povod za otrovanje razmerja občin do vrhovne deželne uprave,

— **odlagam z današnjim dnem častno občanstvo vseh občin brez izjeme.** Županstvo vsake prizadete občine me ima tedaj nemudoma črtati iz imenika častnih občanov, v kar jih s tem nujno pozivljam.

— Le če bi kaka občina, kljub mojemu v predstojem jasno označenemu stališču, izrecno želela in mi naznanila, da naj njeno častno občanstvo še obdržim, hočem tej želji ustreči, ker namen mojega ukrepa ni žaliti, temuč varovati poverjene mi dolžnosti.

— Nikdar ni bilo bolj potrebno kot sedaj, da vlada pravo razmerje mej občinsko in vrhovno deželno upravo. Vsako zastrupljenje tega razmerja bi bilo v največjo škodo občinam. Te škode hočem občine obvarovati.

— Pozivljam vse občinske zastope, naj slejkoprej zvesto izvršujejo težke dolžnosti, ki jih jim nalaga sedajni čas. Videti je, da se čas preskušnje in trpljenja vendarle bliža koncu. Treba le še zadnjega navora

vstrajnosti, ki se je doslej tako sijajno obnesla! Nekatera znamenja zadnjega časa kažejo, da morebiti svetovni mir ni več tako daleč. In potem čakajo občinske zastope nove velevažne naloge. Izvršil se bo prehod od vojnega do mirovnega gospodarstva. Treba bo na novo urediti gospodarske razmere, povzdigniti poljedelstvo, urediti živinorejo, popravljati plosnja, nabavljati orodja. Trgovina in obrt se bo morala nanovo oživeti in povzdigniti. Pri vsem tem bo naloga občinskih zastopov prevažna. Deželni odbor Vam hoče iti na roko in je s tihim, marljivim delom ter modrim in uspešnim gospodarstvom ustvaril najpotrebnejše predpogoje za nameravano velikopotezno akcijo za ljudski blagor. A vi se že sedaj pripravljajte, da Vas novi čas ne zadene nepripravljene. To so naloge, ki zahtevajo vso pozornost in vso skrb občinskih zastopov. Ljudstvu ni pomagati s praznimi besedami, bobnečimi frazami, z lažjo in obrekovanjem — **temuč le s pametnim, treznim, smotrenim, marljivim in poštenim delom.** Naloga občinskih zastopov je, da so v tem oziru, vsak v svoji občini, vodilni in izgledni. Tega se držite in stekli si bodele novih velikih zaslug za ljudstvo in ljubljeno domovino. V tem znamenju Vas pristrčno pozdravljam!

V Ljubljani, 18. junija 1918.

Dr. Ivan Šusteršič.

deželni glavar kranjske vojvodine.

Imenovanje zastopnikov deželnega odbora v blejskem in metliškem cestnem okrajnem odboru. Na mesto umrlega Ivana Markeža je deželni odbor imenoval svojim zastopnikom v blejskem cestnem okrajnem odboru Matevža Medjo, posestnika v Nemškem Rovtu, občina Bohinjska Bistrica, na mesto umrlega Martina Matjašiča v metliškem cestnem okrajnem odboru pa Jožefa Nemaniča, posestnika in mlinarja v Želebeju pri Metliki.

Draginjske doklade za deželne uslužbence in vpokojence. Deželnim aktivnim uslužbencem in vpokojencem so se dovolile draginjske doklade v dose-danji izmeri do 31. decembra 1918.

Preparatorjem deželnega muzeja je deželni odbor imenoval Viktorja Herforta in ga uvrstil v kategorijo poduradnikov.

Deželna zveza za tujski promet in turistiko. V glavni odbor Deželne zveze za tujski promet in turistiko na Kranjskem je deželni odbor imenoval: dež. odbornika dr. Karla Trillerja, dr. Janka Benedika, okr. zdravnika na Bledu, Mihaela Černeta, hotelirja na Bledu, Frančiška Žvana, župnika v Boh. Bistrici, Antona Golfa, župnika v Srednji vasi v Bohinju, Ivana Pibra, župnika in dež. poslanca v Gorjah, Jožefa Lav-tičarja, gerenta v Kranjski gori, Andreja Krajca, župnika v Kranjski gori, Andreja Perka, jamskega nad-zornika v Postojni, Avgušтина Zajca, gostilničarja v

Šiški, dr. Vladislava Pegana, dež. odbornika v Ljubljani, Henrika Lindtnerja, dež. rač. ravnatelja v Ljubljani, Avgusta Malyja, župana v Belipeči, Franceta Peterco, predsednika stavbne družbe „Union“ v Ljubljani, Antona Mayerja, c. kr. okr. šol. nadzornika v p. in J. Hedžeta, hotelirja v Ljubljani.

Jakoba pl. Schellenburga ustanovno mesto na c. kr. Terezijanski akademiji je deželni odbor podelil Hermanu baronu Rechbachu.

Občina Št. Jošt — sprememba imena. Deželni odbor se je izjavil zoper zahtevo občine Št. Jošt po izpremembi imena, ker ni nobene nujne potrebe za to, da se staro in vkoreninjeno ime odpravi. Ako bi deželna vlada kljub temu zahtevi ugodila, ugovarja deželni odbor proti temu, da bi se občina po novi označbi razen „Besnica“ imenovala tudi „Fessnitz“, ker tega imena ljudstvo ne pozna in je povsem neopravičeno uvajati take krajevne označbe, ki jih nikdo ne želi.

Za obiskovalce navtične šole oziroma akademije v Kotoru ali Bakru je deželni odbor s pridržkom naknadne pritrditve deželnega zbora ustanovil pet ustanov v letnem znesku po 1000 K.

Draginjske doklade za učiteljstvo. Ker je država pripravljena dati deželam 50% oni predujem za izplačilo $\frac{3}{4}$ državnemu zboru predloženega zneska za draginjsko doklado učiteljstvu in da se učiteljstvu vsaj v tem obsegu ustreže še pred ustavno rešitvijo predloženega zakonskega načrta, je deželni odbor sklenil v svoji seji dne 19. junija t. l. sledeče: Deželni odbor vojvodine Kranjske jemlje na znanje z dopisom c. kr. deželnega šolskega sveta za Kranjsko z dne 13. junija 1918, št. 4244, sporočeni, od c. kr. ministrstva za bogočastje in uk sporazumno s c. kr. finančnim ministrom izdani razpis z dne 11. junija 1918, št. 16561, glede učiteljstvu javnih ljudskih in meščanskih šol dovoljenih draginjskih doklad in pogojev, s katerim je vlada voljna, dati deželnim zastopom na razpolago predplačila za dovoljenje ali zvišanje draginjskih doklad v letu 1918. Ker deželni odbor ni še mogel v l. 1918. dovoliti draginjskih doklad učiteljstvu javnih ljudskih in meščanskih šol na Kranjskem, a prizna z ozirom na stisko tega stanu, da je potreben hitre pomoči, je sklenil, dovoliti draginjske doklade z veljavnostjo od 1. januarja 1918 dalje, ki bodo do definitivne uredbe draginjskih doklad po zmislu nameravnega zakona zdržema tekle v letu 1918. Pri tem pa se stavi pridržek, da se dovoli deželi iz državnih sredstev predplačilo in izplača s 50% vse potrebščine za te doklade. Držeč se načela, da vsled tečasne ureditve dovoljene draginjske doklade utegnejo doseči največ $\frac{1}{4}$ od poslanske zbornice sklenjenega načrta, je deželni odbor sklenil, da je draginjske doklade do-

voliti po naslednjem obrazcu: 1. Definitivno ali provizorno nastavljeno učiteljstvo obojega spola:

Pri skupni službeni dobi	1. razred: samski ali vdoveci brez otrok	2. razred: zakonski brez otrok ali vdoveci z 1 otrokom	3. razred: zakonski z 2 otroki ali vdoveci s 3 otroki	4. razred: zakonski s 3 do 4 otroki ali vdoveci s 4 do 5 otroki	5. razred: zakonski s več nego 4 otroki ali vdoveci z več nego 5 otroki
A. Za ljudskošolsko učiteljstvo					
do všteti 10 let	729	1080	1476	1872	2268
od 10 do všteti 16 let	954	1314	1710	2106	2502
od 16 do všteti 23 let	1161	1512	1908	2304	2700
od 23 do všteti 40 let	1314	1854	2250	2646	3042
B. Za meščanskošolsko učiteljstvo					
do 10 let	954	1314	1710	2106	2502
od 10 do všteti 17 let	1161	1512	1908	2304	2700
od 17 do všteti 27 let	1314	1854	2250	2646	3042
od 27 do všteti 40 let	1512	2187	2691	3195	3699

Za rodbinske osebe veljajo tiste osebe, ki se štejejo v število rodbinskih članov po določilih, katera vsakočasno urejajo dovolitev draginjskih doklad državnim uslužbencem. Draginjsko doklado omoženim učiteljicam je odmeriti po prvem razredu obrazca. 2. Učiteljski namestniki: Učiteljski namestniki in pomožni učitelji obojega spola ter proti nagradi nastavljene učne osebe 411 K. 3. Bivše učne osebe in preostali po učnih osebah: a) Nekdanje učne osebe, ki uživajo pokojnino: ljudskošolski učitelji: pri skupni službeni dobi do všteti 15 let 432 K, pri daljši skupni službeni dobi 540 K. Meščanski učitelji: pri skupni službeni dobi do všteti 10 let 432 K, pri skupni službeni dobi od 10 do všteti 20 let 540 K, pri daljši skupni službeni dobi 567 K. b) Vdove, ki uživajo preskrbnino: po ljudskošolskih učiteljih: pri skupni službeni dobi umrlega soproga do všteti 15 let 351 K, pri daljši skupni službeni dobi 432 K, po meščanskošolskih učiteljih: pri skupni službeni dobi umrlega soproga do všteti 10 let 351 K, pri skupni službeni dobi od 10 do všteti 20 let 432 K, pri daljši skupni službeni dobi 513 K, c) Sirote, ki so brez staršev in uživajo konkre-

talno pokojnino, vsaka 225 K, sirote brez očeta, za katere pristoji vdovi vzgojni prispevek in ki se ne prištevajo k rodbini učiteljice vdove pri odmeri draginjske doklade po točki 1, vsaka po 225 K, d) učne osebe ali vdove in sirote po njih, če uživajo miloščine (milostne preskrbnine), brez ozira na skupno službeno dobo 225 K. Draginjske doklade je izplačevati v mesečnih obrokih z drugimi prejemki vred. Že v plačilo dospеле mesečne obroke je takoj izplačati. Državna predplačila se izplačajo na državni prispevek, ki je deželam obljubljen po spredaj omenjenem zakonskem načrtu in se vštejejo v ta državni prispevek. Sploh se od 1. januarja 1918 dalje dovoljene vojne

draginjske podpore vračunijo ob definitivni uredbi draginjskih doklad po zmislu omenjenega zakonskega načrta v definitivno urejene doklade. Predplačilo se izplača za preteklih 6 mesecev naenkrat, dalje pa v rokih, ki so določeni za izplačevanje draginjskih doklad. Ako bi dežela Kranjska ob definitivni uredbi draginjskih doklad za l. 1918 ne bila voljna ali ne bi mogla izpolniti tistih pogojev, ki jih nameravani zakon postavi za dovolitev državnega prispevka, se dež. odbor v imenu dežele zavezuje, povrniti ali na drug način si vračunati prejeti državni prispevek. Ta sklep je predložiti v Najvišjo odobritev.

Razno.

Dobava tekočega kuriva za mlatev, oranje in druge kmetijske namene. Poljedelsko ministrstvo se bo tudi letos enako kakor lani potrudilo, da o pravem času zagotovi avstrijskim kmetovalcem potrebno tekoče kurivo za motorje, ki jih rabijo za mlatev, oranje in druge kmetijske namene. Ker pa je pridelovanje rudninskega olja tudi letos še težavno, ni mogoče tudi sedaj ne postreči s čistim bencinom, a tudi ne s potrebno množino in zaželenimi vrstami tega olja. V manjših množinah se bo oddajal težki bencin (specifična teža nad 0.745), poglavitno pa mešani bencin (spec. teža 0.760 do 0.770) in bencolna zmes (zmes bencola in petrolbencina). Vsled pičlosti tekočega kuriva pa je potrebno, da se bo oddaja bencina in bencola, oziroma dotičnih mešanic vršila kar najbolj gospodarsko in da ga bodo načeloma samo naravnost dobivali kmetovalci. V ta namen je poljedelsko ministrstvo ukrenilo, da se je kakor lani držati pri oddaji tega blaga naslednjih načel: 1. Najprvo bo preskrbeti s potrebnim kurivom kmetijske motorje, ki so posebno važni pri poljedelstvu, tako zlasti za mlatev in pa stroje, ki se rabijo pri oranju (motorni plugi itd.). 2. Drugi kmetijski stroji se vpoštejejo šele potem. 3. Da bo omenjena množina kuriva, ki je na razpolago, kolikor mogoče dolgo časa zaleгла, se ga bo vsakokrat načeloma dalo le toliko, kolikor ga je neogibno potreba, in to le za kratko obratno dobo za štiri do pet tednov, da se s tem prepreči nakopičevanje zaloga. Kmetovalci naj se v njih lastno korist ravnajo po teh načelih že pri naročilih. Kar se tiče pogojev za prejemanje tekočega kuriva, je kmetovalcem v zmislu ministrske naredbe z dne 20. septembra 1916, drž. zak. št. 323 in 324, naznaniti, da se morajo zaradi oddaje takega kuriva obrniti naravnost do oddelka XXVI. c. kr. poljedelskega ministrstva (Departement XXVI. des k. k. Ackerbau-

ministeriums) s predpisano tiskovino, ki naj je v vseh predelkih natančno popišejo in jo dajo potrditi občinskemu uradu. Na podstavi te predložene tiskovine bo c. kr. poljedelsko ministrstvo naročilo dotičnim oddajališčem, naj prednostno dobavijo prosilcem zahtevano kurivo. Predpisanih tiskovin (rumenih) je doposlala c. kr. deželna vlada političnim oblastvom primerno število posebno za predmetno dobavo za mlatev in oranje, da jih razdeli kmetovalcem. Oddaja bencina bo kakor doslej poverjena večjim čistilnicam za rudninsko olje, bencolno zmes pa bodo za sedaj oddajale naslednje tvrdke: Teeragdelniška družba za katranove izdelke na Dunaju (Teerag-Aktiengesellschaft für Teerfabrikate, Wien III., Markengasse 25) in njena podružnica v Pragi — Karolinsko 215; Gerson, Böhm & Rosenthal, Benzin- und Ölwerke, G. m. b. H., Dunaj XX, Donaueschingerstraße 20; Schön & Kreidl, Dunaj III., Dietrichgasse 5; Alois Brey, Praga II., Florenz 17 in ing. Josef Bareš v Budjevicah. Kadar zahtevajo kmetovalci plinovega olja in surovega olja, oziroma mazilnega olja za kmetijske stroje, naj se obrnejo v zmislu § 4. ministrske naredbe z dne 20. septembra 1916, drž. zak. št. 324, načeloma do oddelka c. kr. trgovinskega ministrstva za rudninsko olje (Mineral-ölabteilung des k. k. Handelsministeriums) in uporabijo za to prej omenjeno tiskovino.

Doplačila in plačila za seno. Nekaterе občine še do danes niso prejele doplačila za seno, ker niso mogle izkazati vseh potrebnih podatkov, ki jih zahteva vojaška uprava. Na posredovanje „Deželnega mesta za krmila“ imajo sedaj take občine doprinesiti le še sledeče podatke in sicer: imena prodajalcev, njih stanovanje, politični okraj, dan oddaje, oddano množino in vojaški oddelek. Občine se torej pozivajo, da pošljejo „Deželnemu mestu za krmila, oddelek za seno

in slamo" v Ljubljani vse te podatke in priložijo vsa vojaška potrdila, ki jih imajo v rokah. Opozarja se, da morajo biti podatki točni in vsi, kakor jih zahteva vojaška uprava. Če vseh teh podatkov ne bo mogoče dati, se povišek ne bo mogel drugače doseči, kakor po § 33. vojnodajatvenega zakona. Občine, ki pa do sedaj sploh še niso prišle do plačila za seno, oddano vojaštvu, naj doprineso ravno te podatke in naj dajo dotične izkaze potrditi tudi okrajnemu glavarstvu. Zahtevani podatki naj se čimprej pošljejo „Deželnemu mestu za krmila, oddelek za seno in slamo“ v Ljubljani.

Zvišanje cen za klavne prašiče. V bodoči seziji za klavne prašiče se bodo cene zvišale približno za polovico lanskih cen za klavne prašiče. Dotični predlog leži sicer pri c. kr. poljedelskem ministrstvu na Dunaju, vendar pa je brezdvomno, da bo ministrstvo temu predlogu ugodilo. Zato naj rejci rede kar največ prašičev za zakol ter se naj ne omeje le na rejo za lastno potrebo. Po deželi je razširjeno napačno mnenje, da za plemenske prašiče ni maksimalne cene. Še danes je v veljavi ukaz c. kr. deželne vlade z 7. avgusta leta 1916, glasom katerega so pujski v starosti do 3 mesecev plačevati po 8 do 12 K kg žive teže, h kateremu znesku se sme pribiti pri prašičih za pleme še 25 odstotkov. Predlagano je tudi zvišanje teh cen, predlog pa še ni rešen na Dunaju. Opozoriti je treba na to dotičnike, ki prodajajo plemenske prašiče za naravnost nezaslišane cene, dasi se mora priznati, da so stare maksimalne cene res prenizke. Naj bi bili ljudje sami toliko pametni, da bi zatrli nečuvveno navijanje cen pri plemenskih prašičih na ta način, da bi jih ne plačevali po naravnost neizmernih cenah.

Švicarska živina. „Kranjsko deželno mesto za vnovčevanje živine v Ljubljani“ naznanja tistim živinorejcem, ki so naročili švicarsko živino, da bo prišla švicarska živina na Kranjsko šele meseca avgusta t. l. ker prej izvoz iz Švice ni mogoč.

Priglasitev zalog lesa. Na podlagi § 9. ministrskega ukaza z dne 10. aprila drž. zak. št. 160, morajo gozdni posestniki ter lastniki in hranilci lesa vsled odredbe c. kr. poljedelskega ministrstva z dne 2. avgusta 1917, št. 33.130, odnosno 7. januarja 1918, št. 442, priglasiti svoje zaloge lesa in o prometu z lesom prijavljati naznanila od slučaja do slučaja. Zglasitev lesnih zalog se mora izvršiti po sledečih predpisih: K zglasitvi so obvezani: Gozdni posestniki in drugi lastniki lesa (žagarski podjetniki, trgovci, les podelujoče industrijske tvrdke, rudniki itd.), ki imajo v gozdu na skladiščih ali pri svojih podjetjih v zalogi ali spravljen les pod točko 2 omenjene vrste in navedene najmanjše množine. Dolžnost prijavitelja velja za zaloge ležečega okroglega lesa, obtesanega in klavnega lesa in kosmatega (ne pooblanega) razžaganega blaga. Priglasiti je samo take zaloge, ki obsegajo naj-

manj 300 polnih kubičnih metrov lesa za podelavo ali najmanj 300 prostori metrov drv za kurjavo. Zalog, zaseženih po vojaštvu, s katerimi posestnik ne more razpolagati, ni treba priglasiti. Ravnotako ni priglasiti zalog, ki so v posesti države, vojaške uprave in javnih transportnih podjetij. Prijave je sestaviti s pomočjo predpisanih vzorcev, ki jih je izdalo gospodarsko mesto za les. Prvo prijavo lesa po stanju z dne 31. marca t. l. je bilo vposlati najkasneje do 8. aprila 1918. Nadaljne prijave se vrše vsako četrletje in sicer po stanju zalog z dne 31. marca, 30. junija, 30. septembra in 31. decembra. Prijave je vposlati vselej do 8. prihodnjega meseca. Ker je prvo prijavo lesa t. j. po stanju z dne 31. marca zvršilo le zelo majhno število gozdnih posestnikov, lastnikov ter hranilcev lesa opozarjajo sedaj oblastva na drugo prijavo, ki se ima vposlati po stanju z dne 30. junija t. l. najkasneje do 8. julija 1918. Vzorec za prijavo je zahtevati pri pristojni okrajni politični oblasti, oziroma pri mestnem magistratu ljubljanskem. Kdor nima lesa natančno izmerjenega, mora v prijavi navesti natančno cenitev lesa. Če priglasitelj ni lastnik prijavljenih zalog lesa, temveč le hranilec, mora navesti tudi ime in bivališče lastnika. Kdor predpisano prijavo lesa opusti, zapade po § 18. ministrske naredbe z dne 11. aprila 1918 kazni na denarju do 20.000 K ali zaporu do 6 mesecev.

Tobak na izkaznice. Glasom naredbe finančnega ministrstva v sporazumu z notranjem ministrstvom z dne 8. junija t. l., drž. zak. št. 214, oddajal se bo tudi tobak le na izkaznice. Za založni okraj Ljubljana se uvedejo karte za tobak z 8. julijem t. l.

Začasna opustitev davčnih referatov c. kr. okrajnih glavarstev v Črnomlju in v Litiji. S privolitvijo c. kr. finančnega ministrstva je predsedstvo c. kr. finančnega ravnateljstva za Kranjsko preneslo od 1. julija 1918 dalje uradni sedež in pisarno davčnega referata c. kr. okrajnega glavarstva v Črnomlju začasno v Rudolfovo, davčnega referata v Litiji pa v Ljubljano. Od tega časa dalje bo oskrboval davčni referat v Rudolfovem posle davčnega referata v Črnomlju, davčni referat za ljubljansko okolico pa posle davčnega referata v Litiji. Na to se občinstvo opozarja s pristavkom, da naj pošilja od 1. julija 1918 dalje vse za davčni referat v Črnomlju oziroma v Litiji namenjene spise, pošne pošiljatve itd. neposredno davčnemu referatu c. kr. okrajnega glavarstva v Rudolfovem oziroma v Ljubljani za okolico. Vrhutega se je določil kot vložišče za pošne pošiljatve, neposredne vloge in za sestavljanje zapisnikov za davčni referat v Črnomlju oziroma v Litiji, če se stranke nočejo obrniti naravnost v Rudolfovo oziroma v Ljubljano.

Utesnitev zakola ovac. Iz vsega ravnanja ovčerejcev bi se dalo sklepati, da mislijo, da je zakol ovac

še vedno neomejen. Glede tega so pa z ozirom na naredbo c. kr. poljedelskega ministrstva z dne 9. februarja 1917, št. 58 drž. zak., v zmoti. V smislu § 2. navedene naredbe se smejo klati le: 1. Koštruni v starosti najmanj poldrugo leto; 2. ovce pa po 2 letih. Izredne izjeme smejo dovoliti edino politične oblasti prve stopnje (okrajna glavarstva in magistrati avtonomnih mest). Volna zaklanih ovac se mora oddati pristojnemu nabirališču. Naredba je bila izdana vsled tega, da se kolikor mogoče zviša število ovac, katerih volna se bo rabila za potrebno obleko, meso pa za preživljanje prebivalstva. Prestopki te naredbe se bodo najstrožje kaznovali.

Ravnalne cene za strd. Centralna komisija za določevanje cen je nastavila za strd nove ravnalne cene: Za prodajo iztrkane strdi po pridelovalcu na mestu pridelovanja 16 K, za zmečkano in stisnjeno strd 11 K, za čisto strd (Seimhonig) 8 K. Pri prodaji na debelo (prodaja na preprodajalce) znašajo cene po enakem redu 17 K 70 v, 12 K 70 v in 9 K 70 v, pri prodaji na drobno 20 K 14 K in 12 K.

Sprejem goveje živine na pašnik c. kr. kmetijske družbe kranjske na Ivju v radeškem sodnem okraju na Dolenjskem. Kmetijska družba je kupila moderno urejen pašnik na Ivju, ki leži 500 do 600 m visoko nad morjem v dobri legi, z dobro vodo in z ugodnim podnebjem ter je zato tudi prikladen za živino, ki prihaja naravnost iz hlevov. Paša je obila, enaka kakor na kakem bujno rastočem travniku, zato more živina jesti kolikor hoče. Izključna reja na paši noč in dan je izrednega pomena za zdravje in razvoj živine. Ob deževnem in mrzlem vremenu ima živina prost vhod v hleve, kjer se ji poklada, če je potrebno, dobro seno. Najboljši uspehi se dosežejo pri živini, ki še raste in ki je torej pol do enega in pol leta stara. Družba sprejme na pašnik še kakih 50 glav zdrave goveje živine v popolno oskrbo do konca letošnje pašne dobe, to je nekako do konca meseca oktobra. Pristojbina za pašo znaša 1 K za vsak kilogram žive teže, ki jo živina na paši pridobi, oziroma najmanj 50 vinarjev na dan, če se živina iz kateregakoli vzroka dovolj ne zredi, če je n. pr. že prestara, se sploh noče rediti ali pasti itd. Živina se na pašniku redno tehta in če kako živinče dovolj ne uspeva, se to sporoči

lastniku, da jo eventualno s pašnika vzame. Oni kranjski živinorejci, ki hočejo dati svojo govejo živino na ta pašnik, naj jo kar preprosto pripeljejo na Ivje, kjer naj jo izroče upravniku Mihi Čerčku, ki da vsa druga pojasnila. Dohod na pašnik Ivje je iz Radeč čez Njivice in Močilno, ali čez Brunek in Rudno vas ali iz Št. Janža čez Leskovec.

Lovi na Kranjskem. Pri zadnji oddaji občinskih lovov so prav tako, kakor v vseh drugih slučajih, šle cene večinoma zelo kvišku. Lov na Jesenicah, ki je prej prinašal občini 1015 K, je bil sedaj oddan za 3130 K. Na Breznici so oddali lov za 9300 K, med tem ko je prej stal samo 1245 K. V Gorjah se je cena lova le malo zvišala; doslej je bila najemnina 1100 K, sedaj pa 1300 K. Občini Kropa je nesel prej lov 200 K, sedanja najemnina se je povišala na 1150 K. Lov občine Ovšišje je dobil dvojno vrednost; med tem ko je prej stal 250 K, so ga sedaj oddali za 500 K. V Lescah se je najemnina zvišala od 350 na 681 K. Radovljica je oddala svoj lov za 400 K, med tem ko je pri prejšnji dražbi dobila zanj le 150 K.

Šteje fondov za vojaške invalide in za preostale svojce vojakov. Na ukaz c. kr. ministrstva za socialno skrbstvo z dne 11. majnika 1918, št. 6731, se izvede v najbližjem času po celi Avstriji štetje vseh obstoječih fondov, ustanov, komitejev, društev, pomožnih akcij in podjetij (n. pr. zabijanje žeblicev v brambene sohe ali brambene ščite) ki imajo namen si nabaviti potom zbirke sredstva za preskrbo ali podpiranje vojnih invalidov in preostalih svojcev padlih ali umrlih vojakov. Uprave vseh takih fondov in ustanov kakor tudi vsi komiteji, društva, pomožne akcije in podjetja te vrste naj se zglase kakor hitro mogoče pri onem političnem oblastvu, v čigar okolišju imajo svoj sedež (v Ljubljani pri mestnem magistratu, zunaj Ljubljane pri dotičnem okrajnem glavarstvu).

Listnica uredništva in upravnštva.

Pri pregledovanju knjig smo opazili, da še marsikateri naročnik ni plačal naročnine za „Samoupravo“. Vse zamudnike pozivljamo, da naročnino takoj poravnajo, sicer bi bili prisiljeni, da mu dopošiljanje lista ustavimo. Stroški za izdajanje lista so tako veliki, da ne moremo pogrešati naročnine nobenega naročnika!

Kranjska deželna banka v Ljubljani

v deželnem dvorcu — vhod v Gosposki ulici 2.

Obrestuje hranilne vloge po

4⁰/₁₀

brez vsakega odbitka obresti se pripisujejo glavnici **polletno**. Vloge v tekočem giro-računu in na blagajniške liste po najugodnejših pogojih.

Daje komunalna posojila

občinam, okrajnim in šolskim odborom ter zdravstvenim zastopom, v

4¹/₂⁰/₁₀

komunalnih zadolžnicah.

Hipotekarna posojila

v zastavnih listih po

4¹/₂⁰/₁₀.

Najugodnejše in najvarnejše se nalaga denar v pupilarno varnih **4¹/₂⁰/₁₀** komunalnih zadolžnicah in **4¹/₂⁰/₁₀** zastavnih listih kranjske deželne banke. Obrestovanje več kot **4¹/₂⁰/₁₀** letno brez vsakega odbitka.

Banka je pupilarno varen zavod ter jamči zanjo dežela Kranjska.

Uradne ure za stranke vsak delavnik dopoldne od pol 9.

do 1. ure popoldne.

LJUDSKA POSOJILNICA

reistrovana zadruga z neomejeno zavezo v Ljubljani,

v lastnem domu Miklošičeva cesta št. 6, nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvijo,

sprejema hranilne vloge vsak delavnik dopoldne od 8. do 1. ure popoldne in jih obrestuje po

4¹/₄⁰/₁₀

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje zavod sam za svoje vložnike, tako, da dobe

le-ti od vsakih 100 K čistih 4 K 25 h na leto.

Vloge v Ljudski posojilnici so popolnoma varno naložene, ker posojilnica daje denar na varna posestva na deželi in v mestih.

Ljudska posojilnica sprejema vloge tudi po pošti in daje za njih vplačilo na razpolago poštne položnice. Sprejema tudi vloge na tekoči račun ter daje svojim zadružnikom posojila proti vknjižbi na amortizacijo ali brez nje, tudi na osebni kredit proti poroštvu ali zastavi vrednostnih papirjev.

Menice se eskomptujejo najboljše. — Rezervni zakladi znašajo nad 1 milijon kron. — Stanje hranilnih vlog je bilo koncem leta 1917 nad 34 milijonov kron.

KATOLIŠKA BUKVARNA v Ljubljani

Perutninar.

Mesečnik za umno perutninarstvo in rejo vseh malih domačih živali. Urejeval A. Lehrman. Ta koristen list je izhajal v letih 1906 do 1908; dobila se prva dva letnika po K 270 in 7 številk tretjega letnika za K 2 —

Knjiga uradnih vlog.

Obrazci političnih, vojaških, finančnih (davčnih), sodnih in drugih uradnih vlog. Sestavil Janko Dolžan. Cena 3 K, vezano 4 K. — Knjiga je najboljša pomoč za sestavo različnih prošenj in vlog. Razdeljena je v štiri glavne dele: I. Politične in vojaške vloge. — II. Finančne in davčne vloge. — III. Sodne vloge s šestimi pododdelki. — IV. Razne druge vloge. — Kar pojasnijo druge knjige v v dolgih razpravah, pove ta knjiga na eni strani s praktičnim, naravnost porabnim vzorcem. S luži vsem stanovom in potrebam.

Govedoreja.

Spisal Rado Legvart. Cena K 3'80. Knjigo je spisal strokovnjak s temeljitim teoretičnim študijem in dolgoletno praktično skušnjo, zato se bo iz nje mnogo naučil vsak živinorejec, kateremu je na tem, da zboljša živinorejo. Knjiga je opremljena z mnogimi finimi slikami.

Pravice vpoklicancev v vojno službovanje

in njih družin do vzdrževalnin, podpor in preskrbin. Cena 50 vin. — Vsakdo, ki se čuti prikrajšanega v vojnih podporah, najde v tej knjigi različne vzorce za prošnje, katere mu je vložiti, da dobi to, kar mu je po postavi zajamčeno.

Občinsko posredništvo.

Navodnik in zakon za kronovine avstrijskega juga. Spisal dr. Fr. Mohorič. Cena K 2'80. Občinska posredništva imajo namen preprečiti tožbe in pravde, ki so že marsikoga pripravile ob vse in delajo na to, da se že doma doseže poravnava med pripravljanimi se strankami. Županom, zaupnikom teh posredništev ud. je knjiga nujno potrebna

Dohodnina.

Določbe o dohodninskem davku po zakonu o osebnih davkih z dne 25. okt. 1896, drž. zak. št. 220, in po osebnodavčni noveli z dne 23. jan. 1914, drž. zak. št. 13. Cena K 1'60, vez. K 2'20. Sestavil Valentin Žun. — Za sestavo dohodninske napovedi, katero mora davčni obvezanec vsako leto meseca januarja predložiti davčni oblasti, bo ta lahko umiljiva in s praktičnimi vzorci opremljena knjiga izborna služila. Olajšala bo delo in prihranila marsikaj na davčnih izdatkih. Malokomu so namreč znane določbe glede dovoljenih odbitkov, katere mora v napovedi uveljaviti, da se mu dovoli olajšave in zniža davčni postavek.

VZAJEMNA ZAVAROVALNICA V LJUBLJANI,

Dunajska cesta št. 19 (Medjatova hiša v pritličju),

sprejema: 1. zavarovanja **poslopij, premičnin in pridelkov** proti požarni škodi, in
2. zavarovanje **zvonov** proti požaru in proti prelomu.

Ta edina domača slovenska zavarovalnica se odlikuje po nizkih cenah in točnosti izplačevanja odškodnine. — Postavno vloženi ustanovni zaklad in rez. zaklad jamčita za popolno varnost.

Svoji
k
svojim!

ZADRUŽNA TISKARNA v LJUBLJANI

registrovana zadruga z omejeno zavezo

se priporoča cenj. občinskim uradom in slavnim županstvom za izvršitev vsakovrstnih uradnih tiskovin, pismenega papirja, kuvertov i. t. d. — Zaloga tiskovin za občinske volitve in posredo-

valne urade, c. kr. notarje in odvetnike. — Zaloga tiskovin za hranilnice in posojilnice, konsumna društva, mlekarske, živinorejske, kmetijske in strojne zadruge.

Cene zmerne!

Naročila se izvršujejo točno in solidno!